

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Λαμία 30 Ιουλίου 2013

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Θέμα: « Εμφάνιση μεγάλου αριθμού μεδουσών σε θαλάσσιες περιοχές της Περιφέρειας και τρόποι αντιμετώπισης των τσιμπημάτων από αυτές»

Η Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, με το Τμήμα Αλιείας της Δ.Α.Ο.Κ. Π.Ε. Φθιώτιδας, σε συνεργασία με Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, μετά την εμφάνιση μεγάλου αριθμού μεδουσών στις ακτές του Μαλιακού και του Β. Ευβοϊκού κόλπου, πληροφορεί τους κολυμβητές για τα είδη των μεδουσών που εμφανίζονται στις ελληνικές θάλασσες καθώς επίσης και τους τρόπους αντιμετώπισης των τσιμπημάτων από αυτές.

Οι Μέδουσες (Jellyfish, ζελατινοειδή) αποτελούν μια μεγάλη ομάδα οργανισμών του ζωοπλαγκτού που υπάρχουν σε όλες τις θάλασσες του παγκόσμιου ωκεανού και ζουν σε όλα τα βάθη. Διαθέτουν σημαντική ενεργητική κίνηση αλλά η εξάπλωσή τους εξαρτάται από τα θαλάσσια ρεύματα. Στις ελληνικές θάλασσες εμφανίζονται μεγάλοι πληθυσμοί μεδουσών με μια περιοδικότητα 10-12 ετών, παρόμοια με αυτήν που έχει παρατηρηθεί και σε άλλες μεσογειακές χώρες. Στις δικές μας θάλασσες οι τσούχτρες παραμένουν για δύο έως τρία χρόνια, η περίοδος παραμονής αλλάζει όμως ανάλογα με την περιοχή. Αυτό συμβαίνει γιατί κάθε θαλάσσια περιοχή χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερες περιβαλλοντικές συνθήκες, οι οποίες επηρεάζουν και τη συμπεριφορά των μεδουσών.

Είναι εσφαλμένη η εντύπωση ότι η παρουσία των τσουχτρών ενθαρρύνεται από τη ρύπανση. Η πιο κοινή τσούχτρα στις ελληνικές θάλασσες είναι η *Pelagia noctiluca*, η οποία ζει στην ανοιχτή θάλασσα και η αύξηση του πληθυσμού της αποδεδειγμένα δεν έχει σχέση με τη ρύπανση. Οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις αυτής της τσούχτρας στη Μεσόγειο συνδέονται περισσότερο με τις διακυμάνσεις της θερμοκρασίας της θάλασσας και με άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες που επηρεάζονται από τις κλιματικές αλλαγές, όπως για παράδειγμα οι περίοδοι ξηρασίας ή έντονων βροχοπτώσεων τους ανοιξιάτικους μήνες.

Οι περισσότερες από τις μέδουσες που ζουν στις ελληνικές θάλασσες δεν είναι τσούχτρες. Πρέπει να διευκρινίσουμε ότι τσούχτρες ονομάζουμε μόνο

μερικά είδη μέδουσας. Όλες οι μέδουσες τσιμπούν, γιατί όλες έχουν κνιδοκύτταρα που εκκρίνουν τοξικές ουσίες. Μερικών όμως το τσίμπημα δεν είναι ενοχλητικό για τον άνθρωπο - όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τις μέδουσες "γυαλιά".

Οι μέδουσες που συναντάμε πιο συχνά στις ελληνικές θάλασσες είναι η *Aurelia aurita* η *Cotylorhiza tuberculata* η *Rhizostoma pulmo* και η *Pelagia noctiluca*.

Στη συνέχεια παραθέτουμε κάποια μορφολογικά χαρακτηριστικά των παραπάνω μεδουσών καθώς και εικόνες αυτών για εύκολη αναγνώριση.

Pelagia noctiluca

Το χρώμα της είναι μοβ, πορφυρό ή κοκκινωπό και η μέση διάμετρός της κυμαίνεται γύρω στα 6 εκατοστά. Σε εμάς είναι γνωστή απλώς ως τσούχτρα και είναι η μόνη μέδουσα με αυτή την ιδιότητα στα ελληνικά νερά, Είναι βιοφωταυγής οργανισμός και τη νύχτα φωσφορίζει, προσφέροντας ένα αρκετά φαντασμαγορικό θέαμα, το τσίμπημά της είναι όμως οδυνηρό και ενοχλητικό. Αν τη δείτε στο μέρος όπου κολυμπάτε, είναι καλύτερο να βγείτε από το νερό.

Aurelia aurita

Γνωστή και ως «γυαλί», η μέδουσα αυτή είναι η πιο διαδεδομένη σε όλες τις θάλασσες. Η «ομπρέλα» της είναι σχετικά επίπεδη και είναι διάφανη με μια ελαφρώς λευκή απόχρωση και τέσσερις χαρακτηριστικούς κύκλους στο

εξωτερικό της τμήμα. Το τσίμπημά της δεν είναι ενοχλητικό για τους περισσότερους ανθρώπους.

Cotylorhiza tuberculata

Πολύ μεγάλη σε μέγεθος και με καφεκίτρινο χρώμα, η μέδουσα αυτή λέγεται και «τηγανητό αυγό» εξαιτίας του σχήματός της. Εκτός από «αυγό μάτι», μπορεί επίσης να σας θυμίσει ένα μπουκέτο λουλούδια. Είναι διαδεδομένη στο Αιγαίο και η διάμετρός της μπορεί να φθάσει τα 40 εκατοστά. Το τσίμπημά της δεν είναι επικίνδυνο.

Rhizostoma pulmo

Γνωστή και ως μεγάλη γαλάζια μέδουσα η *Rhizostoma pulmo* είναι μεγάλη σε μέγεθος και η «ομπρέλα» της έχει γαλαζωπό χρώμα με μοβ αποχρώσεις ή μια μοβ ταινία στο εξωτερικό της μέρος. Το τσίμπημά της δεν είναι ενοχλητικό.

Τρόποι αντιμετώπισης των τσιμπημάτων

Η επαφή με τις τσούχτρες σπάνια μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα ιδιαίτερα σε αλλεργικά άτομα. Το τσίμπημά τους είναι από δυσάρεστο έως επώδυνο, γεγονός που οφείλεται στο υγρό που απελευθερώνεται ανατακλαστικά από το σώμα της τσούχτρας όποτε έρχεται σε επαφή με κάποιον άλλον οργανισμό. Το υγρό αυτό σκοπό έχει είτε να προστατεύσει την

τσούχτρα από τους εχθρούς της είτε να παραλύσει τη λεία της (πλαγκτόν και άλλοι μικροί θαλάσσιοι οργανισμοί).

Τα τσιμπήματα των «ελληνικών» μεδουσών δεν είναι θανατηφόρα. Ωστόσο, το τσίμπημα κάποιων μεδουσών προκαλεί οξύ πόνο και μπορεί να προκαλέσει αναφυλαξία. Για το λόγο αυτό, όταν αλλεργικά άτομα τσιμπηθούν από τσούχτρα, θα πρέπει να βγουν αμέσως έξω από το νερό, προς αποφυγή πνιγμού.

Για τα τσιμπήματα ενός συγκεκριμένου είδους μέδουσας, μπορεί να τοποθετηθεί ξίδι στην πληγή. Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και νερό της θάλασσας αν δεν είναι άμεσα διαθέσιμο το ξίδι.

Δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται φρέσκο νερό, γιατί η αλλαγή της οσμωτικής τονικότητας μπορεί να απελευθερώσει επιπλέον δηλητήριο. Για τον ίδιο λόγο θα πρέπει να αποφεύγεται ο κνησμός του τραύματος, η χρήση οιοπνεύματος, αμμωνίας και παρόμοιων ουσιών. Ένα ζεστό μπάνιο μπορεί επίσης να βοηθήσει, με εξαίρεση την περίπτωση υποθερμίας.

Η αφαίρεση των πλοκάμων μπορεί να γίνει με το χέρι, με τη χρήση ειδικών γαντιών. Έπειτα από την αφαίρεση μεγάλων κομματιών από μέδουσες, στο τραύμα μπορεί να μπει αφρός ξυρίσματος και με την άκρη ενός μαχαιριού, με ένα ξυράφι να αφαιρεθούν όλα τα εναπομείναντα κνιδοκύτταρα.

Εκτός από τη χορήγηση πρώτων βοηθειών, για να μειωθεί ο κνησμός, μπορούν να χορηγηθούν αντιισταμινικές ουσίες στον ασθενή. Οδοντόκρεμα με σόδα και πάγος εναλλακτικά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την απομάκρυνση του δηλητηρίου. Οι αλλεργικοί πρέπει πάντα να έχουν μαζί τους μια ένεση αδρεναλίνης ή κορτιζόνης, ανάλογα με τις υποδείξεις του γιατρού.